

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til kvalitetssikring af prøveregler i erhvervs- uddannelsernes uddannelsesbekendtgørelser, skoleprø- ver og svendeprøver i sidste skoleperiode

Skoleprøver og uddannelser med svendeprøve i uddannelsens
sidste skoleperiode

Vejledning til kvalitetssikring af prøveregler i erhvervsuddannelsernes uddannelsesbekendtgørelser, skoleprøver og svendeprøver i sidste skoleperiode

Skoleprøver og uddannelser med svendeprøve i uddannelsens sidste skoleperiode

Forenkling af erhvervsuddannelsernes beskrivelsessystem

2021

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Vejledning til uddannelsesbekendtgørelsens §§ 6 og 7

Skoleprøver og uddannelser med svendeprøve i uddannelsens sidste skoleperiode

Uddannelsesbekendtgørelserne for erhvervsuddannelserne indeholder alle en prøveparagraf (§ 6 eller § 7), som beskriver reglerne for den afsluttende prøve / svendeprøven samt regler for udstedelse af uddannelses-bevis. Denne vejledning er en vejledning til de faglige udvalg i at beskrive disse regler i en ny skabelon, der sikrer, at der i alle uddannelser er fastsat rammer for prøvens elementer – mål, prøvegrundlag, bedømmelses-grundlag og bedømmelseskriterier.

Prøvebestemmelserne skal indeholde de krav, der er nødvendige for at sikre en fagligt forsvarlig prøveafholdelse, og som samtidig sikrer, at elever og bedømmere har mulighed for på forhånd at kende de krav m.v., der gælder for prøven og bedømmelsen.

Bestemmelserne må ikke indeholde gengivelse af regler, der gælder i medfør af lovgivningen i øvrigt – f.eks. karacterskalabekendtgørelsen eller den erhvervsrettede eksamensbekendtgørelse.

De faglige udvalg bestemmer for hver enkelt uddannelse i uddannelsesbekendtgørelsen indholdet i regler om de afsluttende prøver, jf. § 38, stk. 1, nr. 4, og stk. 4. Børne- og Undervisningsministeriet fastsætter reglerne i overensstemmelse med udvalgenes bestemmelse, når reglerne lovligt kan fastsættes, jf. § 38, stk. 2, i lov om erhvervsuddannelser. Anvisninger, der ikke har regelstatus, f. eks. beskrivelser af vejledende karakter eller eksempelmateriale, skal ikke fremgå af bekendtgørelsen.

Skabelonerne til prøveparagraffen har været afprøvet af de faglige udvalg i uddannelserne til elektriker, lastvognsmekaniker, social- og sundhedsassistent, landbrugsuddannelsen, træfagenes byggeuddannelse og kontoruddannelse med specialer. Vejledningen omfatter eksempler bl.a. fra denne afprøvning.

Prøveformer

Der findes tre prøveformer for den afsluttende prøve. Skoleprøve, svendeprøve i den afsluttende skoleperiode og svendeprøve i den afsluttende praktikperiode. Der gælder delvist forskellige regler for de tre prøveformer. Reglerne fremgår dels af [Bekendtgørelse af lov om erhvervsuddannelser \(eud-loven\)](#), dels af [Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser \(hbk\)](#), og endelig af [Bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser \(eksamensbekendtgørelsen\)](#) – alle med senere ændringer.

Skoleprøve

Skoleprøven er en prøve, der afholdes af skolen i den sidste skoleperiode i uddannelsen. Prøven afholdes efter reglerne i eksamensbekendtgørelsen. Skolen stiller prøven, medmindre andet fremgår af uddannelsesbekendtgørelsen.

Svendeprøve i den sidste skoleperiode

Prøven er en svendeprøve, der afholdes i den afsluttende skoleperiode, og som helt eller delvist udgør en svendeprøve. Prøven tilrettelægges i samarbejde mellem skolen og det faglige udvalg. Reglerne om denne prøveform er fastsat i eksamensbekendtgørelsens § 11, hvorfor prøven også kaldes § 11-prøven. Skolen stiller prøveopgaverne efter samråd med og evt. forslag fra det faglige udvalg. Det faglige udvalg kan til brug for censorerne udarbejde en censorvejledning.

Svendeprøve i den sidste praktikperiode

Prøven afholdes af det faglige udvalg som afslutning på praktikuddannelsen, efter at skoleundervisningen er gennemført. Prøven afholdes således i praktikperioden efter den sidste skoleperiode. Denne prøveform har hjemmel i eud-lovens § 33 stk. 4:

"Stk. 4. Det faglige udvalg kan bestemme, at praktikuddannelsen afsluttes med en svendep prøve, der afholdes efter retningslinjer fastsat af udvalget".

Prøveformen kaldes derfor også § 33-prøven. Denne prøveform er ikke omfattet af eksamensbekendtgørelsen, hvorfor det alene er det faglige udvalgs retningslinjer om prøven, der finder anvendelse. Det faglige udvalg stiller opgaven til denne prøve. Udvalget skal beskrive de punkter, der fremgår af § 49 i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser. Det faglige udvalg kan henvise til karakterbekendtgørelsen, hvis 7-trinsskalaen finder anvendelse. Der er udarbejdet en særlig vejledning til denne prøveform, som anvendes i stedet for nærværende vejledning.

Denne vejledning beskriver skoleprøven og svendep prøven, der afholdes i den afsluttende skoleperiode.

Beskrivelse af prøven

Det faglige udvalg beslutter prøveformen i den enkelte uddannelse og beskriver den i prøveparagraffen. Det faglige udvalg skal anvende den skabelon, der svarer til den valgte prøveform.

Nogle faglige udvalg har en kombination af to prøvetyper, f. eks. en skoleprøve i sidste skoleperiode efterfulgt af en svendep prøve i den efterfølgende praktikperiode. Faglige udvalg, der har to prøveformer, beskriver hver prøve i et særskilt stykke. Herefter beskrives, hvordan det samlede resultat beregnes. Hvis det faglige udvalg finder behov for en anden opdeling, kan udvalget kontakte styrelsen

Vejledning til skabelonen.

Det faglige udvalg kan beskrive reglerne direkte i skabelonen.

Tekst som står med normal typografi i skabelonen, er skabelontekst, der **skal** blive stående sammen med det faglige udvalgs bestemmelser. Teksten må ikke ændres.

Tekst med kursiv er forslag, som det faglige udvalg kan anvende. Valgmuligheder er vist med kursiv. Her vælger det faglige udvalg mellem mulighederne. Hvis det faglige udvalg ønsker en anden formulering, sletter udvalget den kursiverede tekst og erstatter med et alternativ. I nogle tilfælde kan udvalget også helt fravælge den kursiverede tekst. Det fremgår af skabelonen, om teksten må ændres, eller om skabelonens valgmuligheder er udtømmende.

Hjælpetekst er indsat i kantet parentes på denne måde: [*kursiv*]. Den skal nogle steder erstattes af det enkelte fags/den enkelte uddannelses tekst.

Hvis det faglige udvalg alene skal genbeskrive prøveparagraffen som følge af forenklingsprocessen, skal udvalget beskrive den samme prøve som i den eksisterende bekendtgørelse, blot i skabelonens systematik og med supplerende af punkter, der evt. har været fraværende tidligere. Hvis udvalget ønsker ændringer i prøven, skal disse ændringer beskrives i udviklingsredegørelsen og sendes ind i forbindelse med den normale proces for udviklingsredegørelser. Den endelige udgave af den nye prøveparagraf skal først indsendes pr. 15. januar 2022.

Stk. 1

I prøveparagraffens stk. 1 fastsætter det faglige udvalg prøveformen, hvem der afholder prøven, samt den karakterskala, som prøven bedømmes efter. Hvis prøven er en svendep prøve, anføres det som vist i eksempel 1 og 2 nedenfor. Eksempel 3 er et eksempel på en skoleprøve.

Eksempler:

Eks 1:

Som en del af den sidste skoleperiode afholder skolen mod slutningen af skoleundervisningen en afsluttende prøve, som består af en praksisrelateret opgave og en mundtlig eksamination. Prøven udgør en svendeprøve. Prøven bedømmes efter 7-trinsskalaen.

Eks 2:

Skolen afholder en afsluttende prøve som afslutning på sidste skoleperiode. Prøven er en projektprøve, som omfatter en teoretisk og en praktisk del, hvis udførelse og besvarelse danner grundlag for bedømmelsen. Prøven udgør en svendeprøve. Ved bedømmelsen finder 7-trinsskalaen anvendelse.

Eks 3: Skolen afholder en afsluttende prøve som afslutning på sidste skoleperiode. Den afsluttende prøve er en praktisk og mundtlig prøve. Den praktiske del af prøven består af en opgave i en virkelighedsnær arbejdsituation. Den mundtlige del af prøven tager udgangspunkt i den praktiske del og afvikles i dialog mellem læreren og den enkelte elev, hvor det teoretiske grundlag, der indgår i den praktiske del, inddrages. Opgaven stilles af skolen bedømmes efter 7-trinsskalaen

Stk. 2

I dette stk. beskriver det faglige udvalg prøvens forløb. Udvalget skal beskrive

- Prøvens/delprøvernes struktur og form, f.eks. mundtlig, skriftlig, portfolio, praktisk, teoretisk
- Prøvens varighed og rækkefølge, hvis der er delprøver
- Hvem der stiller opgaven (skolen, skolen i samråd med det faglige udvalg, vælges af eleven/eleven og praktikvirksomheden inden for rammer fastsat af skolen eller lign.)
- Vægtning af delkarakterer, hvis prøven består af delprøver
- Ved anvendelse af delprøver deles beskrivelsen op i en generel del, der beskriver sammenhæng og rækkefølge og konkrete dele, der beskriver de enkelte delprøver.

Udvalget kan endvidere vælge at beskrive:

- Forudsætninger for prøvedeltagelse
- Om gruppeprøve er muligt. Hvis det faglige udvalg fastsætter, at prøven kan eller skal være en gruppeprøve, skal udvalget angive det maksimale antal deltagere ved mundtlige gruppeprøver med individuel bedømmelse
- Hvilke hjælpemidler eleven må anvende til prøven. Som udgangspunkt er alle hjælpemidler tilladt, med mindre udvalget fastsætter andre regler i uddannelsesbekendtgørelsen.
- Regler om lodtrækning

Hvis uddannelsen har flere trin, kan udvalget overveje, om prøverne kan beskrives i samme paragraf f. eks. ved formuleringer som "Prøven på trin ét..... prøven på trin to.....". Denne løsning kan være hensigtsmæssig, hvis prøvebeskrivelserne er relativt kortfattede. Hvis denne løsning ikke er mulig eller komplicerer teksten meget, kan stykket deles op i numre 1), 2), etc. Alternativt må trinprøverne beskrives i hvert sit stykke, evt. i hver sin paragraf. Det tilstræbes, at teksten er formuleret kort og præcist af hensyn til paragraffens læsbarhed.

Hvis der tilføjes ekstra stykker til at beskrive delprøver, forrykkes nummereringen af de følgende stykker tilsvarende.

Eksempler:

Eks 1:

Som en del af den sidste skoleperiode i trin 1 afholder skolen en afsluttende prøve, som består af en praksisrelateret opgave og en mundtlig eksamination. Den praktiske opgave løses inden for en varighed af tre dage. Den mundtlige eksamination varer 30 min. inkl. votering. Elevens præstation bedømmes med én karakter, hvor opgaven og den mundtlige præstation vægtes lige.

Eks 2:

Uddannelsens afsluttende prøve afholdes som en del af sidste skoleperiode. Prøven afholdes af skolen. Prøven er tager udgangspunkt i en projektopgave. Prøven skal afdække elevens opnåede kompetencer inden for uddannelsen.

Stk. 3

Stykket omfatter de fire elementer, der udgør en systematisk beskrivelse af en prøve, og som er grundlaget for elevens retssikkerhed ved prøven. Det faglige udvalg skal beskrive de overordnede rammer for de fire elementer, som skolen uddyber i sin lokale undervisningsplan. Ved svendeprøver i den sidste skoleperiode kan det faglige udvalg endvidere beskrive detaljerede bedømmelseskriterier i en censorvejledning. Ved begge prøver beskriver skolen detaljerede bedømmelseskriterier i den lokale undervisningsplan.

a. Mål og krav.

Mål og krav er primært de kompetencemål, som afspejler uddannelsens kernefaglighed, og som udgør slut-målet ved eksamen. De mål, der indgår i den afsluttende prøve, skal ikke gentages i prøveparagraffen, men det faglige udvalg beskriver overordnet de mål og krav, som det forventes, at eleven skal kunne leve op til, som er essentielle for uddannelsens/svendeprøvens faglighed, og som prøven skal give eleven mulighed for at demonstrere, at vedkommende kan opfylde.

Eksempler

Eks. 1:

Eleven skal kunne planlægge, dokumentere og gennemføre en konstruktion inden for sit speciale på højt fagligt niveau svarende til uddannelsens kompetencemål, herunder ved udarbejdelse af en produktionsplan, konstruktionstegninger, valg af materialer og den håndværksmæssige udførelse af konstruktionen.

Eks. 2:

Eleven skal ved fagprøven vise, at målene for specialet er nået ved at formulere en ide og fastsætte mål for sin arbejdsopgave, planlægge og gennemføre arbejdsopgaven, evaluere egen indsats i forhold til de fastsatte mål og dokumentere forløbet.

b. Eksaminationsgrundlag.

Eksaminationsgrundlaget er det faglige stof eller materiale, som der eksamineres ud fra, og som skal gøre det muligt for eksaminanden at demonstrere de opnåede kompetencer. Det kan eksempelvis bestå af prøve-spørgsmål, opgaver, tekster læst i undervisningen, en test eller produkter, som eleven har udarbejdet, og kan f.eks. være en præsenteringsportfolio eller et stykke praktisk udført arbejde. Samlet set skal eksaminations-grundlaget tage udgangspunkt i væsentlige mål og krav.

Eksempler:

Eks. 1:

Eksaminationsgrundlaget ved den mundtlige prøve omfatter et selvvalgt udført praktisk produkt samt en skriftlig dokumentation i form af en projektrapport med tegninger, der danner grundlag for en mundtlig prøve.

Eks. 2:

Eksaminationsgrundlaget ved den teoretiske del udgøres af en fremlæggelse baseret på den praktiske udførsel af prøven, samt en af eleven udarbejdet dokumentation fra sidste skoleperiode. Eksaminationsgrundlaget for den praktiske del udgøres af en fremstillingsopgave, der løses inden for en varighed af 50 timer.

Eks. 3:

Projekt opgaven udgør eksaminationsgrundlaget

c. Bedømmelsesgrundlag.

Bedømmelsesgrundlaget vedrører de produkter, processer eller præstationer, der gøres til genstand for bedømmelsen. Bedømmelsesgrundlaget kan godt være det samme som eksaminationsgrundlaget. Hvis bedømmelsesgrundlaget svarer til eksaminationsgrundlaget, skal det fremgå tydeligt, hvilke dele der indgår heri. Eleven skal kende bedømmelsesgrundlaget fra undervisningens begyndelse. En elev kan for eksempel godt have fremstillet et produkt, der indgår i eksaminationsgrundlaget, uden at selve produktet bliver bedømt ved prøven. I stedet bedømmes elevens mundtlige fremlæggelse.

Eksempler:

Eks. 1:

Bedømmelsesgrundlaget ved prøven består af en elevens mundtlige præstation, projektrapport, samt det praktiske produkt.

Eks. 2:

Bedømmelsesgrundlaget for fagprøven består af elevens dokumentation af projektet, jf. stk. 2, og elevens præstation under mundtlig fremlæggelse af dokumentation af det gennemførte projekt, jf. stk. 1 og 2.

Eks 3:

Bedømmelsesgrundlaget for den teoretiske del består af elevens mundtlige præstation, samt den udarbejdede dokumentation.

Eks 4:

Bedømmelsesgrundlaget for den praktiske del består af elevens løsning af den stillede opgave.

d. Bedømmelseskriterier.

Bedømmelsen af prøven tager udgangspunkt i en helhedsvurdering af målopfyldelsen. Det faglige udvalg foretager en overordnet beskrivelse af de generelle bedømmelseskriterier i bekendtgørelsen. Bedømmelseskriterierne skal med udgangspunkt i bedømmelsesgrundlaget beskrive de væsentligste elementer, som indgår i bedømmelsen, og danner ramme for skolens endelige beskrivelse af bedømmelseskriterierne i samråd med det faglige udvalg. De lokalt fastsatte bedømmelseskriterier skal fremgå af skolens hjemmeside.

Eksempler

Eks. 1

Bedømmelsen af prøven tager udgangspunkt i en helhedsvurdering af målopfyldelsen. Ved prøven lægges der vægt på elevens præstation i følgende discipliner:

- a. Planlægning, herunder valg af maskiner, værktøjer og materialer
- b. Komplexitet i opgaven
- c. Beslåning

- d. Lim- og finerarbejde
- e. Overfladebehandling
- f. Håndlavede snedkersamlinger
- g. Maskinelle samlinger
- h. Pasning af maskiner og værktøj

Eks. 2

Bedømmelsen af prøven tager udgangspunkt i en helhedsvurdering af målopfyldelsen. Bedømmelseskriterierne omfatter:

- a. slutmål for specialet med udgangspunkt i de mål, der er særlige for det enkelte speciale,
- b. elevens evne til at udføre en arbejdsopgave under inddragelse af de for specialet relevante
- c. teorier, metoder og procedurer,
- d. elevens evne til at kvalitetssikre sin skriftlige kommunikation,
- e. og elevens evne til at evaluere egen indsats i forhold til de fastsatte mål for opgaven.

Eks. 3:

Bedømmelsen af prøven tager udgangspunkt i en helhedsvurdering af målopfyldelsen. Elevens præstation bedømmes på:

- a. Valg af tilberedelsesmetoder
- b. Udførelse af forarbejdning
- c. Receptopstilling
- d. Kreativitet og faglighed
- e. Hygiejne i arbejdsprocessen og omgang med råvarer
- f. Valg af råvare og behandling
- g. Portionering og prisfastsættelse

Eks. 4:

Bedømmelsen af prøven tager udgangspunkt i en helhedsvurdering af målopfyldelsen. Skolen fastlægger bedømmelseskriterier inden for følgende ramme:

- a. Elevens evne til at inddrage relevante praksiserfaringer
- b. Elevens evne til at inddrage relevante teoretiske forklaringer og viden
- c. Elevens evne til at argumentere fagligt.
- d. Elevens evne til at reflektere over faglig praksis.

Stk. 4

I dette stykke beskriver det faglige udvalg de betingelser, der skal være opfyldt, for at skolen kan udstede skolebevis. Der kan være tale om krav til fag, der skal være bestået eller gennemført, eller krav til gennemsnit.

Eksempler:

Eks 1:

For at der kan udstedes skolebevis, skal eleven have bestået alle fag på hovedforløbet, og hver af delprøverne i den afsluttende svendep prøve skal være bestået.

Eks 2:

For at der kan udstedes skolebevis, skal eleven mindst have opnået beståkarakter som gennemsnit af karakterer for alle uddannelsesspecifikke fag i hovedforløbet samt mindst have opnået beståkarakter i den afsluttende prøve

Stk. 5

I stk. 5 fastsætter det faglige udvalg, om det er skolen eller udvalget, der udsteder uddannelsesbeviset/svendebrevet. Udvalget skal endvidere beskrive, hvilke karakterer der skal fremgå af uddannelsesbeviset/svendebrevet. Hvis det faglige udvalg anvender udmærkelser, som f. eks. ros eller medaljer, angives det her, hvilke.

Eksempler

Eks. 1:

Ved uddannelsens afslutning udsteder det faglige udvalg et svendebrev til eleven som dokumentation for, at eleven har opnået kompetence inden for uddannelsen. På svendebrevet anføres delkaraktererne og den samlede karakter for prøven. Det faglige udvalg kan påtegne svendebrevet udmærkelse for veludført svendep prøve med betegnelserne "antaget med ros", "bronze" eller "sølv".

Eks. 2:

Ved uddannelsens afslutning udsteder skolen et uddannelsesbevis til eleven som dokumentation for, at eleven har opnået kompetence inden for uddannelsen.

Eks 3.

Ved afslutning af uddannelsen med trin 1 udsteder skolen et uddannelsesbevis og ved afslutning med trin 2 udsteder det faglige udvalg et svendebrev til eleven som dokumentation for, at eleven har opnået kompetence inden for uddannelsen. For elever, der afslutter uddannelsens specialer detailbager, hånd-værksbager og konditor, kan det faglige udvalg påtegne svendebrevet om tildelt udmærkelse med betegnelserne bestået, bestået med ros, bronze-, sølv- eller guldmedalje.

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET